

News Release

สำหรับการเผยแพร่ได้ทันที

วันที่ 23 กันยายน 2558

ร่วมเฉลิมฉลองการสาธารณสุขไทย ครบ 100 ปี

กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านงานสุขภาพ เตรียมตัวจัดงานครั้งยิ่งใหญ่ ตลอดระยะเวลา 3 ปี เพื่อเฉลิมฉลองวาระครบรอบ 100 ปี ของการสาธารณสุขไทย ในปี พ.ศ. 2561

นพ.อานวย กาจិនะ รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่า การทำงานที่ผ่านมาตลอดศตวรรษของการสาธารณสุขไทย แม้มีความท้าทายต่างๆ ที่ต้องเผชิญ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และในวาระโอกาสนี้ ถือเป็นช่วงสำคัญช่วงหนึ่งของกระทรวง ที่จะให้คนในกระทรวงสาธารณสุขได้ระลึกลย้อนหลังถึงความตั้งใจ ความพยายาม ของคนรุ่นก่อนในการพัฒนางานสาธารณสุข ซึ่งในสมัยนั้นมีข้อจำกัดมากมายในการทำงาน และในปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขมีพิพธิภัยและหอบจตหมายเหตุสุขภาพ โดยจากนี้จะมีกา รรณรงคืให้โรงพยาบาลต่างๆ สังกัด กระทรวงสาธารณสุข การเชื่อมโยงเครือข่าย เช่น การแพทย์ทหาร กระทรวงกลาโหม โรงเรียนแพทย์ในมหาวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ ถือได้ว่า งานสาธารณสุขของไทยนั้น ไม่น้อยหน้าประเทศใดในภูมิภาคนี้ การระดมความรู้ความคิดในเวทีการประชุมวิชาการสังคมและสุขภาพ ๒๕๕๘ “เสริมสร้างจิตวิญญาณงานสาธารณสุขสู่ ๑๐๐ ปี การสาธารณสุขไทย” ครั้งนี้ มีความสำคัญในการเริ่มต้นทบทวนประวัติศาสตร์การสาธารณสุขไทยเพื่อบ่งไปในอนาคตอย่างท้าทาย สร้างความเปลี่ยนแปลงการสาธารณสุขไทยที่กำลังเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษต่อไป ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ และเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่ๆ

“กิจกรรมและการเตรียมความพร้อม เพื่อเฉลิมฉลอง เริ่มตั้งแต่ปี 2558 ก่อนถึงวาระฯ 2 ปี โดยความร่วมมือแรงร่วมใจของหน่วยงาน องค์กร รวมทั้งบุคลากรสาธารณสุขและประชาชนกลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อให้คนไทยและการสาธารณสุขไทยได้คิดวิเคราะห์เรื่องราวต่างๆ ที่ได้เกิดขึ้นมาตั้งแต่ครั้งสถาปนากระทรวงฯ ขึ้นในปี 2461 ซึ่งจะเป็นช่วงที่มีการทบทวนเรื่องราวในอดีตที่ผ่านมา ว่ามีเรื่องที่เราควรบันทึกจัดเก็บ มีการจัดการอย่างไร รวมทั้งให้หลายเรื่องราวเป็นความภาคภูมิใจของคนในระบบสาธารณสุขไทย เพื่อแสดงหมุดหมายทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อมโยงกัน”

นพ.อานวย กล่าวเพิ่มเติมว่า หอบจตหมายเหตุและพิพธิภัยสุขภาพไทย และหอบประวัติศาสตร์สุขภาพ ของกระทรวงสาธารณสุข ปัจจุบันได้จัดตั้งโดย นพ.โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ รวมทั้งหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ในส่วน การปกครอง โรงพยาบาลใหญ่ๆ ในต่างจังหวัดบางแห่ง ได้เกิดเป็นรูปธรรมและมีการจัดการในระดับประเทศ ทำให้การสาธารณสุขไทยเข้มแข็ง เป็นที่ยอมรับ เป็นที่รู้จักสาธารณะ โดยเป็นระบบที่เชื่อมโยงกันและมีคุณภาพแบบเดียวกันทั้งประเทศ โอกาส 100 ปีที่จะมาถึงนี้ จึงเป็นโอกาสที่จะสร้างให้เกิดการเรียนรู้ การทำงานของคนทำงานการสาธารณสุขรุ่นบุกเบิกจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งเป็นการเปิดพื้นที่การเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์สาธารณสุขอย่างจริงจัง มีหลักวิชาการที่ถูกต้อง

โครงสร้างการจัดการ ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ มีการจัดการอย่างเป็นระบบ ที่เชื่อมโยงได้ทั่วประเทศเป็นเอกภาพ มีหมุดหมายที่สำคัญเกิดขึ้นมากมาย สมควรได้รับการบันทึกจดจา รถึงที่มาที่ไป เหตุผล การเปลี่ยนแปลงอย่างไร เช่น การเปลี่ยนแปลง เมื่อปี 2545 ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องระบบการคลังสุขภาพ นำไปสู่การมีพรบ .หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ อันเป็นเรื่องของกรปฏิรูปหรือการออกแบบระบบการคลังสุขภาพครั้งประวัติศาสตร์ของประเทศ เป็ นต้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพหลายด้าน นำไปสู่รูปแบบใหม่ของการ

จัดการประเทศ เป็นหมุดหมายการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างการจัดการ เป็น “Moment of Change” ของระบบการสาธารณสุขของไทย นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายเรื่องราวที่บุคคลทั่วไปควรจะได้ทราบที่มาที่ไปอย่างครบถ้วนในรายละเอียด โดยมีทีมงานสำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ (สวสส.) เป็นผู้ดำเนินการให้เกิดขึ้น

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า บ่อยครั้งความเข้าใจที่แตกต่างกัน เนื่องจากไม่มีข้อเท็จจริงให้ได้ค้นหา ถึงที่มาที่ไปของเรื่องราวซึ่งอาจนำไปสู่ ความขัดแย้ง หากมีการบันทึกประวัติศาสตร์ไว้ถึงเหตุของการเปลี่ยนแปลงว่ามีผลอันเนื่องมาจากเงื่อนไขหรือข้อจำกัดอะไร คนรุ่นหลังต่อไปคงไม่ต้องมานั่งถกเถียงกันว่า เกิดขึ้น เพราะอะไร และอาจนำไปสู่การบิดเบือนข้อมูลได้

“หลายเรื่องหลายอย่างที่เกิดของกระทรวงฯ ความไม่เข้าใจกันส่วนหนึ่งมาจากการขาดข้อมูลข้อเท็จจริง ไม่รู้เรื่องราวความเป็นมาอย่างไร หากมีการชำระประวัติศาสตร์ มีการจัดการข้อมูลเป็นระเบียบ การมีช่องทางสื่อสารให้เกิด การเข้าใจ และเป็นที่ยอมรับ จะทำให้เกิดความเข้าใจปรองดองในประเทศชาติบ้านเมือง หลายเรื่องมีความเห็นต่างจนนำมาสู่ความขัดแย้ง เพราะไม่ทราบที่มาที่ไป ผมว่าเป็นโอกาสดีของกระทรวงสาธารณสุขที่นำเอาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มาสื่อสารทำความเข้าใจกัน จัดการให้เป็นระบบระเบียบ ในโอกาสนี้ ซึ่งจะนำมาสู่การแก้ปัญหาความไม่เข้าใจกันในอนาคตได้” นพ.อานวย กล่าว

นพ.จรัญ มีขนอน ประธานมูลนิธิศาสตราจารย์นายแพทย์สมบุนัน วัชรวิทย์ อดีตรองปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานด้านสาธารณสุขในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เล่าว่า ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการกวาดล้างโรคติดต่อต่างๆ และได้มีความพยายามที่จะใช้ความ เจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เช่น การพัฒนาวัคซีนมาใช้ในงานด้านระบาดวิทยาเพื่อควบคุมโรค ขณะที่ในช่วงของการกวาดล้างโรคระบาด เกือบเสร็จ และก่อนถึงการแผ่ระว่างนั้น มีหน่วยงานในระบบสาธารณสุขส่วนภูมิภาคคอยดูแลให้ โดยใช้ระบบบริหารจัดการจากส่วนกลาง คือกระทรวงสาธารณสุข เมื่อ ประมาณปี 2498-2512 นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาโครงสร้างหน่วยงานสาธารณสุข โดยเกิดหน่วยงานฯ ในส่วนภูมิภาคขึ้น จากเดิมที่มีเฉพาะส่วนกลาง ในการทำหน้าที่แผ่ระวางควบคุมโรคระดับพื้นที่ขึ้น นอกจากนี้ ยังมีเรื่องราวอื่นๆ อาทิ การเริ่มบุกเบิกการวิจัยสุขภาพใน ระดับชุมชน การเปลี่ยนแปลงระบบสาธารณสุขในระดับชุมชนที่เรียกว่า การสาธารณสุขมูลฐาน ที่ได้ขยายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมทำงานสาธารณสุขที่ทำให้การบริการเริ่มครอบคลุมไปยังตำบลและหมู่บ้าน ภายใต้หลักการที่เรียกว่า Health for All ระบบที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในสังคม เพื่อสร้างเสริมสุขภาพของคนทั้งมวล ที่ในปัจจุบันระบบหลักประกันสุขภาพก็นำรูปแบบมาประยุกต์ใช้ในการจัดบริการสุขภาพให้กับประชาชน เป็นต้น

นพ.จรัญ กล่าวว่า เรื่องราวประวัติศาสตร์การสาธารณสุขไทย ไม่ควรละเลยประสบการณ์ตรงของการบุกเบิกและพัฒนาจากผู้มี ประสบการณ์ ที่เชื่อว่ายังมีเรื่องราวให้บันทึกเป็นข้อมูลอีกมาก ทั้งจากคนทำงานยุคเก่าจนถึงปัจจุบัน เชื่อว่าการใช้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เฉียบคมหรือมีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ จะช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรหรือคนทำงานในระบบสาธารณสุขยุคปัจจุบัน ได้นำมาคิด ปรับปรุงปัญหาที่พบในปัจจุบันได้ ตัวอย่างเช่น เรื่องความไม่สมบูรณ์ของการกระจายอำนาจในการถ่ายโอนภารกิจด้านสุขภาพสู่ส่วนภูมิภาค ทั้งนี้เป็นเพราะความกังวลต่อปัญหาการคอร์รัปชัน ทำให้ส่วนกลางจึงไม่มอบอำนาจออกไป เมื่อไม่มีการมอบอำนาจลงไป การบริหารจัดการในระดับพื้นที่จึงไม่มีกำลังในการพัฒนาในส่วน ที่เป็นอยู่ในระดับปลายของประเทศ เหล่านี้ จำเป็นต้องมีการแก้ไขพัฒนา กระตุ้นความคิดทางประวัติศาสตร์ หรือควรมีการชำระประวัติศาสตร์

ส่วนมุมมองในการพัฒนาการสาธารณสุขไทยในอนาคตนั้น นพ.จรัญ มองว่า การสาธารณสุขไทยในวันนี้ เราจะเน้นเรื่องบริการอย่างเดียวไม่ได้ แต่จะต้องเน้นในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่สำคัญต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ 12 ที่จะนำมาใช้ในเร็วๆ นี้ ถือเป็นโอกาสดีหากจะนำมาใช้ในปี 2561 หรือ 100 ปี การสาธารณสุขไทย

“เราต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ากที่เน้นเรื่องการบริการสาธารณสุข มาใช้การพัฒนาเป็นฐาน คือจาก Service Oriented เป็น Development Oriented เช่น ต้องพัฒนาชนบทผ่านการกระจายอำนาจเพื่อให้มีกำลังขับเคลื่อนลงมามีบทบาทและหมู่บ้าน เพราะนี่คือฐานของการมีสุขภาพถ้วนหน้าอย่างแท้จริง” นพ.จำรูญ กล่าว

นพ.โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ (สวสส.) สะท้อนมุมมองการจัดการปัญหาสาธารณสุขในอดีตให้เห็นว่า มีลักษณะที่ใกล้เคียงไม่ต่างกับปัจจุบัน เมื่อย้อนกลับไปถึงกรณีเรื่องโรคอุบัติใหม่ เช่น กาฬโรคระบาดคนจะตื่นตัว ขณะที่ทางรัฐก็จะออกกฎหมายมาตรการควบคุม ทำให้ญาติพี่น้องต้องเอาคนไข้ไปหลบไปซ่อนไว้ เมื่อชาวบ้านเกิดความกลัวติดโรคและรังเกียจ ก็เอาหินไปปาบ้านคนป่วย หรือเผาบ้านข้างเพื่อไล่ผู้ป่วย ทำให้หนูที่อยู่ในบ้าน วิ่งหนีไปทุกทิศทุกทาง นำไปสู่การแพร่เชื้อจนเกิดกาฬโรคระบาด ทำให้ไม่สามารถควบคุมการระบาดได้ ลักษณะความกลัวแบบนี้ ก็คล้ายๆ กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเอดส์ ฉะนั้นถ้าเราศึกษาปฏิกริยาของชุมชนที่มีต่อโรค ความเสี่ยง ภัยสุขภาพ จะช่วยให้สามารถนำบทเรียนเหล่านี้มาจัดการกับสิ่งที่ผิดพลาดได้ เพราะการทำให้สังคมกลัวหรือรังเกียจโรคใดโรคหนึ่งมากเกินไป สุดท้ายจะทำให้การทำงานสาธารณสุขเดินไปได้ยาก

“การเตรียมงาน เอลิมิเนตองการสาธารณสุขไทย 100 ปี ไม่ได้หมายถึงประวัติศาสตร์ของ กระทรวงสาธารณสุข หรือส่วนกลางเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมไปถึงท้องถิ่น รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ตัวเล็กตัวน้อย ด้วยเชื่อว่าทุกคนก็มีประวัติศาสตร์เรื่องราวในการทำงานที่นับวันก็จดจำ เช่น สมัยก่อนไม่มีตู้เย็นเก็บวัคซีน เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในชนบทจะใช้วิธีเก็บวัคซีนไว้ที่โคนต้นกล้วย ซึ่งเป็นที่ที่เย็นที่สุดในหมู่บ้าน พอจะใช้งานไปฉีดให้กับคนบนภูเขาห่างไกล ก็จะใส่ก้านกล้วยขึ้น นไป คนสมัยใหม่ไม่รู้ว่า สมัยก่อน ท่ามกลางความขาดแคลน มีการทำงานกันอย่างนี้ มีการต่อสู้เพื่อปราบโรคต่างๆ โรคระบาดที่พบบ่อยในท้องถิ่นอย่างไร เป็นเรื่องราวที่คนแต่ละท้องถิ่น ควรจะรับรู้ โดยมีการพัฒนางานสาธารณสุข ส่วนกลางเป็นคู่ขนานกันไป เพื่อให้ เห็นความพยายามที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้กับเราได้ ดังนั้น คนรุ่นใหม่ๆ ควรได้ทราบสิ่งเหล่านั้น” นพ.โกมาตร กล่าว

ต้องการรายละเอียดเพิ่มเติมติดต่อ : คุณสุภาพร พรหมกุล โทร. 08 6837 7854 หรือ 0 2590 2364
อีเมล: suksala@gmail.com
